

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Introduction & Theory of Public Administration (230127101)**

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 12

- 1) ——— यांना लोक प्रशासनाचे जनक म्हटले जाते.
अ) हेन्री फेयोल
ब) हर्बर्ट सायमन
क) वुड्रो विल्सन
ड) यापैकी नाही
- 2) मानवी संबंधांचा दृष्टिकोन कोणी दिला?
अ) एफडब्ल्यू टेलर
ब) एल्टन मेयो
क) हेन्री फेयोल
ड) यापैकी नाही
- 3) जनतेला उत्तरदायित्व हे कोणाचे वैशिष्ट्य आहे?
अ) लोक प्रशासन
ब) खाजगी प्रशासन
क) कॉर्पोरेट प्रशासन
ड) यापैकी काहीही नाही
- 4) प्रशासनाचा अभिजात सिद्धांत ——— म्हणूनही ओळखला जातो.
अ) ऐतिहासिक सिद्धांत
ब) यांत्रिक सिद्धांत
क) स्थानिक सिद्धांत
ड) मानवी संबंध सिद्धांत
- 5) वैज्ञानिक व्यवस्थापन चळवळीचे जनक कोणाला म्हणतात?
अ) एफडब्ल्यू टेलर
ब) वुड्रो विल्सन
क) एल्टन मेयो
ड) हेन्री फेयोल
- 6) लोकप्रशासनाचा एक विषय म्हणून अभ्यास कोणत्या देशात सुरु झाला?
अ) यू. एस. ए.
ब) इंग्लंड
क) भारत
ड) फ्रान्स
- 7) कायद्याचा भाग म्हणून सार्वजनिक प्रशासनाचा अभ्यास कोणता दृष्टिकोन आहे?
अ) कायदेशीर दृष्टिकोन
ब) ऐतिहासिक दृष्टिकोन
क) केस पद्धतीचा दृष्टिकोन
ड) तात्विक दृष्टिकोन
- 8) सरकारी संरचना, प्रक्रिया आणि औपचारिक संस्थांचा अभ्यास हा भाग आहे का?
अ) मानवी संबंध दृष्टिकोन
ब) वर्तणूक दृष्टिकोन
क) अभिजात दृष्टिकोन
ड) तांत्रिक दृष्टिकोन

- 9) खालीलपैकी कोणता दृष्टिकोन सार्वजनिक प्रशासनाला त्याच्या राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक आणि पर्यावरणीय सेटिंग्जमध्ये कार्यरत मानतो?
 अ) तांत्रिक दृष्टीकोन ब) पर्यावरणीय दृष्टीकोन
 क) अभिजात दृष्टीकोन ड) यापैकी काहीही नाही
- 10) कोणते प्रशासन व्यवसायासारखे, गैर-राजकीय आणि नफाभिमुख आहे?
 अ) सार्वजनिक ब) खाजगी
 क) सहकारी ड) यापैकी काहीही नाही
- 11) उत्क्रांतीच्या कोणत्या टप्प्यात प्रशासनाच्या तत्वांचा उदय होतो?
 अ) 1927 ते 1937 ब) 1887 ते 1926
 क) 1938 ते 1947 ड) यापैकी काहीही नाही
- 12) लोक प्रशासन विषयाची मातृ शाखा कोणता विषय आहे?
 अ) समाजशास्त्र ब) अर्थशास्त्र
 क) राज्यशास्त्र ड) इतिहास

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12
 अ) लोक प्रशासनाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
 ब) नागरिकांच्या भूमिकेचे आणि लोक प्रशासनातील त्यांच्या सहभागाचे वर्णन करा.
 क) लोक प्रशासन आणि राज्यशास्त्र यांच्यातील संबंध सांगा.
 ड) लोकसहभागाचे महत्त्व समजावून सांगा.
 इ) लोक प्रशासनाच्या अभ्यासात पर्यावरणीय दृष्टिकोनावर एक टीप लिहा.
 ई) लोकशाही.
- प्र.3 टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) 12
 अ) खाजगी प्रशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 ब) F.W. Riggs वर एक टीप लिहा.
 क) लोकप्रशासनाचा अभ्यास करण्यासाठी पर्यावरणीय दृष्टिकोन सांगा.
 ड) सार्वजनिक प्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यांच्यातील फरक लिहा.
- प्र.4 विस्तृत उत्तरे प्रश्न. (कोणतेही एक) 12
 लोकसहभाग म्हणजे काय? योग्य उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.
 किंवा
 लोकप्रशासनाचे महत्त्व आजच्या जगात अभ्यासाचा विषय आणि अभ्यासाचे क्षेत्र म्हणून चर्चा करा.
- प्र.5 विस्तृत उत्तरे प्रश्न. 12
 लोकप्रशासनाची उत्क्रांती एक विषय म्हणून आणि त्याची सद्यस्थिती स्पष्ट करा.

Seat No.	
-----------------	--

**M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024**

Introduction & Theory of Public Administration (230127101)

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative from the option.

12

- 1) _____ is called as the father of Public Administration.
 - a) Henry Fayol
 - b) Herbert Simon
 - c) Woodrow Wilson
 - d) None of these
- 2) Human relations approach was given by whom?
 - a) F. W. Taylor
 - b) Elton Mayo
 - c) Henry Fayol
 - d) None of these
- 3) Accountability to the government is a feature of whom?
 - a) Public Administration
 - b) Private Administration
 - c) Corporate Administration
 - d) None of these
- 4) The classical theory of administration is also known as _____.
 - a) Historical Theory
 - b) Mechanistic Theory
 - c) Locational Theory
 - d) Human Relations Theory
- 5) Who is called the Father of Scientific Management Movement?
 - a) F. W. Taylor
 - b) Woodrow Wilson
 - c) Elton Mayo
 - d) Henry Fayol
- 6) The study of Public Administration as a subject discipline began in which country?
 - a) U. S. A
 - b) England
 - c) India
 - d) France
- 7) Which approach studies Public Administration as part of Law?
 - a) Legal Approach
 - b) Historical Approach
 - c) Case Method Approach
 - d) Philosophical Approach
- 8) The study of government structures, processes and formal institutions is part of?
 - a) Human Relations Approach
 - b) Behavioral Approach
 - c) Classical Approach
 - d) Technical Approach
- 9) Which of the following approach considers Public Administration as operating in its political, social, cultural & environmental settings?
 - a) Technical Approach
 - b) Ecological Approach
 - c) Classical Approach
 - d) None of these
- 10) Which Administration is businesslike, nonpolitical & profit oriented?
 - a) Public
 - b) Private
 - c) Cooperative
 - d) None of these

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Public Administration (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Indian Administration (230127102)**

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) भारताच्या राष्ट्रपतींना पदाची शपथ कोण देते?

अ) पंतप्रधान	ब) भारताचे उपराष्ट्रपती
क) भारताचे सरन्यायाधीश	ड) यापैकी नाही
- 2) लोकसभा सदस्य होण्यासाठी किमान वय किती असावे.

अ) 18 वर्षे	ब) 21 वर्षे
क) 25 वर्षे	ड) 30 वर्षे
- 3) मंत्रिपरिषदेची नेमणूक राष्ट्रपती कोणाच्या सल्ल्याने करतात?

अ) पंतप्रधान	ब) अर्थमंत्री
क) संरक्षण मंत्री	ड) यापैकी एकही नाही
- 4) कौटिल्यने खालीलपैकी कोणता ग्रंथ लिहिला?

अ) मानशास्त्र	ब) वास्तुशास्त्र
क) नितीशास्त्र	ड) अर्थशास्त्र
- 5) मंत्रिमंडळ बैठकीचे प्रमुख कोण आहेत?

अ) पंतप्रधान	ब) संरक्षण मंत्री
क) अर्थमंत्री	ड) गृहमंत्री
- 6) प्रांतांमध्ये द्विसरकार कोणत्या कायद्याने प्रस्थापित झाली?

अ) भारत सरकार कायदा 1909	ब) सनद कायदा 1833
क) सनद कायदा 1893	ड) भारत सरकार कायदा 1919
- 7) वित्त विधेयक ——— मध्ये सादर केले जाऊ शकते.

अ) फक्त लोकसभा	ब) फक्त राज्यसभा
क) दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 8) कोणत्याही सभागृहात निवडून येण्यापूर्वी मंत्री किती काळ पदावर राहू शकतो.

अ) 6 महिने	ब) 1 वर्ष
क) 9 महिने	ड) 2 वर्षे

- 9) — हे भारत सरकारचे कायदा अधिकारी आहेत.
 अ) भारताचे ऍटर्नी जनरल ब) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश
 क) लोकसभा अध्यक्ष ड) यापैकी नाही
- 10) केंद्र सरकार कोणाला जबाबदार आहे?
 अ) राज्यसभा ब) लोकसभा
 क) राज्यपाल ड) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय
- 11) — राष्ट्रपती आणि मंत्री परिषद यांच्यातील दुवा म्हणून कार्य करते.
 अ) लोकसभा अध्यक्ष ब) पंतप्रधान
 क) भारताचे उपराष्ट्रपती ड) यापैकी नाही
- 12) भारताचे राष्ट्रपती खालीलपैकी कोणाकडे राजीनामा देतात?
 अ) पंतप्रधान ब) उपराष्ट्रपती
 क) लोकसभा अध्यक्ष ड) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) भारताचे सरन्यायाधीश
 ब) संघ राज्य
 क) भारताच्या राष्ट्रपतींना क्षमा करण्याचे अधिकार.
 ड) कॅबिनेट सचिवाच्या भूमिकेची चर्चा करा.
 ई) जनहित याचिका ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 फ) भारताच्या राष्ट्रपतींवर महाभियोग.

प्र.3 टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) भारतीय संसदेची रचना स्पष्ट करा.
 ब) कॅबिनेट सचिवांच्या कर्तव्यांचा उल्लेख करा.
 क) मौर्य प्रशासनाची वैशिष्ट्ये.
 ड) कॅबिनेट सचिवांच्या कार्ये.

प्र.4 विस्तृत उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

12

- अ) भारताच्या पंतप्रधानांचे अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
 ब) भारतीय संसदेच्या कायदा निर्मिती प्रक्रियेची चर्चा करा.

प्र.5 विस्तृत उत्तर लिहा.

12

- अ) भारताच्या राष्ट्रपतींचे अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Indian Administration (230127102)**

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) President of India is given the oath of office by _____.
a) Prime Minister b) Vice President of India
c) Chief Justice of India d) None of these
- 2) What is the minimum age to be a Lok Sabha member _____.
a) 18 years b) 21 years
c) 25 years d) 30 years
- 3) Council of Ministers are appointed by the President on the advice of?
a) Prime Minister b) Finance Minister
c) Defence Minister d) None of these
- 4) Kautilya wrote which of the following book _____.
a) Maanshastra b) Vastushastra
c) Nitishastra d) Arthashastra
- 5) Who is the head of Cabinet meetings _____.
a) Prime Minister b) Defence Minister
c) Finance Minister d) Home Minister
- 6) Dyarchy in provinces was established by which Act?
a) Government of India Act 1909 b) Charter Act of 1833
c) Charter Act of 1893 d) Government of India Act 1919
- 7) Money Bill can be introduced in _____.
a) Only Lok Sabha b) Only Rajya Sabha
c) Both d) None of these
- 8) How long can a minister can hold the office before he gets elected to any of the House _____.
a) 6 months b) 1 year
c) 9 months d) 2 years
- 9) _____ is the law officer of the Government of India.
a) Attorney General of India b) Supreme Court Judge
c) Lok Sabha Speaker d) None of these
- 10) The Union Government is accountable to whom?
a) Rajya Sabha b) Lok Sabha
c) Governor d) Supreme Court of India
- 11) _____ acts as a link between the President and Council of Ministers.
a) Lok Sabha Speaker b) Prime Minister
c) Vice President of India d) None of these

- 12) The President of India submits his resignation to whom of the following?
- a) Prime Minister
 - b) Vice President
 - c) Lok Sabha Speaker
 - d) Supreme Court of India

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) 12

- a) Chief Justice of India.
- b) Federal State.
- c) Pardoning powers of the President of India.
- d) Discuss the role of Cabinet Secretary.
- e) Explain the concept of Public Interest Litigation.
- f) Impeachment of the President of India.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) Explain the composition of the Indian Parliament.
- b) Mention the duties of Cabinet Secretary.
- c) Features of Mauryan Administration.
- d) Functions of Cabinet Secretariat.

Q.4 Broad Answers Question. (Any One) 12

- a) Discuss the powers and functions of the Prime Minister of India.
- OR**
- b) Discuss the Law making procedure of the Indian Parliament.

Q.5 Broad Answers Question. 12

- a) Discuss the powers and functions of President of India.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Indian Administrative Thinkers (230127103)**

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) अर्थशास्त्राचा लेखक कोण होता?
अ) बाल्मिक मुनी
ब) कौटिल्य
क) बाणभट्ट
ड) यापैकी नाही
- 2) छत्रपती शिवाजीच्या कारभारात महसूलाचा प्रमुख स्रोत कोणता होता.
अ) दंड
ब) अबकारी
क) जमीन महसूल
ड) सीमाशुल्क
- 3) भारतीय राज्यघटनेचे जनक कोणाला मानले जाते?
अ) जवाहरलाल नेहरू
ब) राजेंद्र प्रसाद
क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
ड) यापैकी काहीही नाही
- 4) शिवाजी महाराज प्रशासनात सेनापती कोण होते.
अ) पंतप्रधान
ब) सशस्त्र दल प्रमुख
क) मुख्य न्यायाधीश
ड) धर्मादाय अधिकारी
- 5) विश्वस्तपदाची संकल्पना कोणी दिली?
अ) महात्मा गांधी
ब) महात्मा फुले
क) लोकमान्य टिळक
ड) माओ
- 6) सप्तांग सिद्धांतातील अमात्य म्हणजे?
अ) खजिनदार
ब) जमीन आणि प्रदेश
क) पंतप्रधान
ड) राजा
- 7) वाकनीस हे कोणत्या विभागाचे प्रमुख होते?
अ) लष्कर
ब) न्याय
क) धर्मादाय
ड) हेर
- 8) भारतीय राज्यघटनेचे मुख्य शिल्पकार म्हणून कोणाला संबोधले जाते?
अ) सरदार पटेल
ब) जवाहरलाल नेहरू
क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
ड) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

- 9) शिवाजी महाराज प्रशासनाच्या महसुलाचा प्रमुख स्रोत कोणता होता?
 अ) दंड ब) जमीन महसूल
 क) सीमाशुल्क ड) यापैकी काहीही नाही
- 10) कौटिल्य भ्रष्टाचारासाठी काय शिफारस करतो?
 अ) राजाने त्यातून महसूल मिळवावा
 ब) अधिकाऱ्यांना कठोरात कठोर शिक्षा
 क) तटस्थता
 ड) लोकांना त्याची सवय झाली पाहिजे
- 11) काठी (रॉड) पद्धत कोणाच्या महसूल प्रशासनात वापरली जात असे.
 अ) छत्रपती शिवाजी महाराज ब) चंद्रगुप्त मौर्य
 क) अशोक ड) यापैकी काहीही नाही
- 12) स्वतंत्र भारताचे पहिले कायदा मंत्री कोण होते?
 अ) जवाहरलाल नेहरू ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
 क) महात्मा गांधी ड) सरदार पटेल

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) राज्यात दुर्गचे महत्त्व.
 ब) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा महसूल प्रशासन.
 क) कौटिल्याच्या सप्तांग सिद्धांतातील राजाची भूमिका स्पष्ट करा.
 ड) महात्मा गांधीजींनी स्पष्ट केल्याप्रमाणे विश्वस्तपदाचे स्पष्टीकरण करा.
 इ) शिवाजी महाराजांचा प्रशासनाचे पेशवे.
 ई) कौटिल्याची कोश संकल्पना.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांचे जल धोरण स्पष्ट करा.
 ब) कौटिल्याचे राजाबद्दल मत.
 क) कौटिल्याचे भ्रष्टाचाराबद्दलचे मत.
 ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांचे जलनीती.

प्र.4 विस्तृत उत्तरे प्रश्न. (कोणतेही एक)

12

कौटिल्याचा सप्तांग सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधान मंडळाची चर्चा करा.

प्र.5 विस्तृत उत्तरे प्रश्न.

12

महात्मा गांधींनी दिलेली ग्रामस्वराज्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Indian Administrative Thinkers (230127103)**

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternatives from the optins. 12

- 1) Who was the author of Arthashastra?
 - a) Balmik Muni
 - b) Kautilya
 - c) Banabhatt
 - d) None of these
- 2) What was the major source of Revenue in Shivaji's administration.
 - a) Fines
 - b) Excise
 - c) Land Revenue
 - d) Customs
- 3) Who is considered as the Father of the Indian Constitution?
 - a) Jawaharlal Nehru
 - b) Rajendra Prasad
 - c) B. R. Ambedkar
 - d) None of these
- 4) Senapati in the Shivaji administration was _____.
 - a) Prime Minister
 - b) Chief of the Armed Forces
 - c) Chief Justice
 - d) Charity Officer
- 5) The concept of Trusteeship was given by whom?
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Mahatma Phule
 - c) Lokmanya Tilak
 - d) Mao
- 6) Amatya in Saptang theory means?
 - a) Treasury
 - b) Land & territory
 - c) Prime Minister
 - d) King
- 7) Wakis was the head of which department?
 - a) Army
 - b) Justice
 - c) Charitable grants
 - d) Intelligence
- 8) Who is called as the chief architect of India's Constitution?
 - a) Sardar Patel
 - b) Jawaharlal Nehru
 - c) Dr. B. R. Ambedkar
 - d) Dr. Rajendra Prasad
- 9) What was the major source of revenue for Shivaji's administration?
 - a) Fines
 - b) Land Revenue
 - c) Customs
 - d) None of these
- 10) What does Kautilya recommend for the corruption?
 - a) King should earn revenue through it
 - b) Strictest punishment for the officials
 - c) Neutrality
 - d) People should get used to it
- 11) Kathi (Rod) system was used in whose revenue administration.
 - a) Chhatrapati Shivaji Maharaj
 - b) Chandragupta Maurya
 - c) Ashoka
 - d) None of these

- 12)** Who was the First Law Minister of Independent India?
- a) Jawaharlal Nehru
 - b) Dr. B. R. Ambedkar
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) Sardar Patel

Q.2 Write Short Answer. (Any Four) 12

- a) Importance of Durga in the State.
- b) Revenue administration of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
- c) Explain the role of King in the Saptang theory of Kautilya.
- d) Explain Trusteeship as explained by Mahatma Gandhi.
- e) Peshwa of Shivaji's administration.
- f) Kosh concept of Kautilya.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) Explain the Water Policy of Dr. B. R. Ambedkar.
- b) Views about Kautilya.
- c) Kautilya's views on corruption.
- d) Water Policy of Dr. B. R. Ambedkar.

Q.4 Broad Answers Question. (Any One) 12

Explain in the Saptang Theory of Kautilya?

OR

Discuss Ashtapradhan Mandal of Chhatrapati Shivaji Maharaj.

Q.5 Broad Answers Question. 12

Explain the concept of Gram Swarajya given by Mahatma Gandhi.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
PUBLIC ADMINISTRATION**

Research Methodology (230127105)

Day & Date: Friday, 17-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) अहवाल लेखन हा संशोधन प्रक्रियेतील ——— टप्पा आहे.
अ) प्रथम ब) तृतीयक
क) द्वितीय ड) अंतिम
- 2) सामाजिक विज्ञान संशोधनाचे वैशिष्ट्य ——— आहे.
अ) नियमितता ब) तथ्यता
क) निश्चितता ड) डायनॅमिक
- 3) ——— संशोधन डिजाइनमध्ये समाविष्ट नाही.
अ) संशोधनाचा विषय ब) संशोधनाचे स्वरूप
क) संशोधनाचा निष्कर्ष ड) संशोधनाचे उद्दिष्ट
- 4) संदर्भ पुस्तक हा डेटाचा ——— स्रोत आहे.
अ) माध्यमिक ब) प्राथमिक
क) आदर्श ड) यापैकी काहीही नाही
- 5) ——— हे चांगल्या गृहीतकाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) आत्मविश्वास ब) स्पष्टता
क) वर्णनात्मकता ड) सर्वसमावेशकता
- 6) 'मुलाखत' म्हणजे दोन किंवा अधिक व्यक्तींमधील ———.
अ) चर्चा ब) प्रश्न-उत्तरे
क) संवादात्मक प्रतिसाद ड) वादविवाद
- 7) निरीक्षणाद्वारे गोळा केलेली माहिती ——— डेटा म्हणून ओळखली जाते.
अ) थेट ब) दुय्यम
क) प्राथमिक ड) तथ्यात्मक
- 8) आंतरविद्याशाखीय संशोधन म्हणजे ———.
अ) शुद्ध विज्ञानाची मदत घेणे
ब) समाजशास्त्राची मदत घेणे
क) विषयाच्या पलीकडे संशोधन करणे
ड) इतर शास्त्रांची मदत घेणे

- 9) डेटाचा प्राथमिक स्रोत ---- आहे.
 अ) मुलाखत ब) संदर्भ पुस्तक
 क) सरकारी कागदपत्रे ड) स्वतःचे मत
- 10) सामाजिक विज्ञान संशोधन ---- विकासासाठी उपयुक्त आहे.
 अ) सामाजिक ब) आर्थिक
 क) सांस्कृतिक ड) वरीलपैकी सर्व
- 11) सामाजिक विज्ञान संशोधन ---- तथ्य शोधण्यावर आधारित आहे.
 अ) कॉमन ब) नवीन
 क) जुने ड) नवीन आणि जुने
- 12) ---- हे सामाजिक संशोधनाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.
 अ) पदवी ब) ज्ञान
 क) तथ्यांचा अभ्यास ड) व्यवसाय

- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12
 अ) संशोधन पद्धतीचा अर्थ लिहा.
 ब) संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 क) गृहीतक म्हणजे काय?
 ड) प्रश्नावलीचा अर्थ लिहा.
 इ) अहवाल लेखनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 ई) केस स्टडी पद्धत म्हणजे काय?
- प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12
 अ) माहिती संकलन
 ब) संशोधन विषयाची निवड
 क) चांगल्या संशोधकाचे गुण सांगा.
 ड) मुलाखतीच्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 12
 अ) सामाजिक संशोधन परिभाषित करा आणि त्याची वैशिष्ट्ये तपशीलवार स्पष्ट करा.
 ब) संशोधन आराखडा वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे विस्तृत उत्तर लिहा. 12
 संशोधनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
PUBLIC ADMINISTRATION
Research Methodology (230127105)

Day & Date: Friday, 17-05-2024
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

12

- 1) Report writing is _____ stage in research process.
 - a) First
 - b) Third
 - c) Second
 - d) Last
- 2) The characteristic of social science research is _____.
 - a) regularity
 - b) factuality
 - c) certainty
 - d) dynamic
- 3) _____ is not included in research design.
 - a) Topic of research
 - b) Nature of research
 - c) Conclusion of research
 - d) Objective of research
- 4) Reference book is a _____ source of data.
 - a) Secondary
 - b) Primary
 - c) Ideal
 - d) None of these
- 5) _____ is a characteristic of good hypothesis.
 - a) Confidence
 - b) Clarity
 - c) Descriptiveness
 - d) Comprehensiveness
- 6) An 'Interview' means _____ between two or more persons.
 - a) Discussion
 - b) Question-answers
 - c) Communicative response
 - d) Debate
- 7) Information collected through Observation is known as _____ data.
 - a) Direct
 - b) Secondary
 - c) Primary
 - d) Factual
- 8) Interdisciplinary research means _____.
 - a) To take the help of pure science
 - b) To take the help of sociology
 - c) To make research beyond the subject
 - d) to take the help of other sciences
- 9) The primary source of data is _____.
 - a) Interview
 - b) Reference book
 - c) Government document
 - d) Self-opinion
- 10) Social science research is helpful in _____ development.
 - a) Social
 - b) Economic
 - c) Cultural
 - d) all of these
- 11) Social science research is based on discovering _____ facts.
 - a) Common
 - b) New
 - c) Old
 - d) New and old

- 12) _____ is the main objective of social research.
- a) Degree
 - b) Knowledge
 - c) Study of facts
 - d) Business

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 12

- a) Write meaning of research methodology.
- b) Explain the importance of research.
- c) What is Hypothesis?
- d) What is Questionnaire?
- e) Explain the objectives of report writing.
- f) What is case study method?

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- a) Data Collection.
- b) Selection of research topic.
- c) Qualities of good researcher.
- d) Different techniques of Interview.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) 12

- a) Define the social science research and explain its features in detail.

OR

- b) State the characteristics of research design.

Q.5 Explain the different types of research. 12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Indian Constitution & Administration (230127106)**

Day & Date: Monday, 20-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) ——— हे नेहमीच राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाचे अध्यक्ष असतात.
अ) भारताचे ऍटर्नी जनरल
ब) राज्यपाल
क) सर्वोच्च न्यायालयाचे निवृत्त न्यायाधीश
ड) यापैकी नाही
- 2) सार्वभौमत्वाची संकल्पना म्हणजे ———.
अ) सामुदायिक संसाधनांवर राज्याचे नियंत्रण
ब) राष्ट्राच्या कारभारावर कोणतेही बाह्य नियंत्रण नाही
क) मानवी हक्क
ड) राज्य आणि केंद्र यांच्यातील अधिकारांची विभागणी
- 3) दुसरा प्रशासकीय सुधारणा आयोग कोणाच्या अध्यक्षतेखाली होता?
अ) वीरप्पा मोईली
ब) सुशील कुमार शिंदे
क) मनमोहन सिंग
ड) यापैकी नाही
- 4) भारतीय राज्यघटना ——— रोजी लागू झाली.
अ) 02 ऑक्टोबर 1950
ब) 26 नोव्हेंबर 1949
क) 26 जानेवारी 1950
ड) 15 ऑगस्ट 1947
- 5) भारताच्या मुख्य निवडणूक आयुक्तांची नियुक्ती कोण करते?
अ) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय
ब) भारताचे राष्ट्रपती
क) नीती आयोग
ड) भारताची संसद
- 6) उद्योग व्यवस्थापनात कामगारांचा सहभाग आहे कशात उल्लेख आहे?
अ) मूलभूत अधिकार
ब) मूलभूत कर्तव्य
क) कायदेशीर अधिकार
ड) राज्य धोरणाची मार्गदर्शक तत्त्वे
- 7) फेडरल सरकारचे सर्वात आवश्यक वैशिष्ट्य म्हणजे ———.
अ) न्यायपालिकेचे वर्चस्व
ब) संसदेचे वर्चस्व
क) एकल नागरिकत्व
ड) केंद्र आणि राज्य सरकारमधील अधिकारांचे विभाजन

- 8) भारतीय राज्यघटनेचे कलम 148 कोणाशी संबंधित आहे.
 अ) संघ लोकसेवा आयोग
 ब) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोग
 क) भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक
 ड) NITI आयोग
- 9) पहिला प्रशासकीय सुधारणा आयोग ——— मध्ये स्थापन करण्यात आला.
 अ) 1950
 ब) 1980
 क) 1966
 ड) यापैकी नाही
- 10) सेक्युलर या शब्दाचा खरा अर्थ काय आहे.
 अ) सरकारच्या दृष्टीने सर्व धर्म समान आहेत
 ब) अल्पसंख्यांकांशी संबंधित धर्माला विशेष महत्त्व
 क) सरकारने एका धर्माचा प्रचार केला आहे
 ड) यापैकी नाही
- 11) ग्रामपंचायतींचे संघटन कोणते कलम आहे.
 अ) कलम 40
 ब) कलम 55
 क) कलम 15
 ड) यापैकी काहीही नाही
- 12) भारतीय राज्यघटनेतील अस्पृश्यता निर्मूलनाशी संबंधित कलम कोणते आहे.
 अ) कलम 32
 ब) अनुच्छेद 21
 क) कलम 17
 ड) कलम 25

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- अ) सार्वभौम राज्य
 ब) राष्ट्रीय मानाधिकार आयोग
 क) कलम 32
 ड) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाचे कार्य स्पष्ट करा.
 इ) राज्य धोरणाच्या निर्देशात्मक तत्वांची प्रासंगिकता स्पष्ट करा.
 ई) भारतीय राज्यघटनेचे कलम 16.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) भारतीय राज्यघटनेत नमूद केल्यानुसार धार्मिक अधिकार स्पष्ट करा.
 ब) भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक
 क) नीती आयोग.
 ड) भारतीय राज्यघटनेतील नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये.

प्र.4 सविस्तर उत्तरे प्रश्न. (कोणतेही एक)

12

भारतीय निवडणूक आयोगाची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

भारतीय राज्यघटनेच्या प्रस्तावनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.5 विस्तृत उत्तरे प्रश्न.

12

भारतीय संविधानाच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Indian Constitution & Administration (230127106)**

Day & Date: Monday, 20-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 12

- 1) _____ is the always the chairperson of National Human Rights Commission.
 - a) Attorney General of India
 - b) Governor
 - c) Retired Supreme Court Judge
 - d) None of these
- 2) The concept of Sovereignty means _____.
 - a) State control over community resources
 - b) No any external control over the affairs of the nation
 - c) Human Rights
 - d) Division of powers between state and center
- 3) Second Administrative Reforms Commissions was headed by whom?
 - a) Veerappa Moily
 - b) Sushil Kumar Shinde
 - c) Man Mohan Singh
 - d) None of these
- 4) The Constitution of India came into force on _____.
 - a) 02nd October 1950
 - b) 26th November 1949
 - c) 26th January 1950
 - d) 15th August 1947
- 5) Who appoints the Chief Election Commissioner of India?
 - a) Supreme Court of India
 - b) President of India
 - c) Niti Aayog
 - d) Parliament of India
- 6) Participation of workers in the management of industry is a _____.
 - a) Fundamental Right
 - b) Fundamental Duty
 - c) Legal Right
 - d) Directive Principles of State Policy
- 7) The most essential feature of a Federal Government is _____.
 - a) Supremacy of Judiciary
 - b) Supremacy of Parliament
 - c) Single Citizenship
 - d) Division of power between Central and State government
- 8) Article 148 of the Indian Constitution is related to _____.
 - a) Union Public Service Commission
 - b) National Human Rights Commission
 - c) Comptroller and Auditor General of India
 - d) NITI Aayog

- 9)** The first Administrative Reforms Commission was set up in the year ____.
- a) 1950 b) 1980
c) 1966 d) None of these
- 10)** What is the true meaning of the word Secular ____.
- a) All religions are equal in the eyes of the government
b) Special importance to a religion related to minorities
c) One religion is promoted by the government
d) None of these
- 11)** Organization of Village Panchayats is mentioned in ____.
- a) Article 40 b) Article 55
c) Article 15 d) None of these
- 12)** Abolition of Untouchability in the Indian Constitution is related to ____.
- a) Article 32 b) Article 21
c) Article 17 d) Article 25

Q.2 Write short answer. (Any Four)

12

- a) Sovereign State.
b) National Human Rights Commission.
c) Article 32.
d) Explain the functions of National Human Rights Commission.
e) Explain the relevance of directive principles of state policy.
f) Article 16 of the Constitution of India.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- a) Explain the Right to religion as mentioned in the Constitution of India.
b) Comptroller and Auditor General of India
c) NITI Aayog.
d) Fundamental Duties of Citizens in the Constitution of India.

Q.4 Broad answers question. (Any One)

12

Explain the structure and functions of Election Commission of India.

OR

Discuss the salient features of the Preamble of Indian Constitution of India.

Q.5 Broad answers question.

12

Describe the main features of the Indian Constitution.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)

Examination: March/April-2024

Social Welfare Administration in Maharashtra (230127104)

Day & Date: Wednesday, 22-05-2024

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

06

- 1) सत्यशोधक समाजाची सुरुवात कोणी केली?
अ) राजर्षी शाहू महाराज ब) महात्मा गांधी
क) महात्मा फुले ड) यापैकी नाही
- 2) बेटी बचाओ बेटी पढाओ योजना कोणाशी संबंधित आहे?
अ) तरुण ब) मुली
क) दिव्यांग ड) ज्येष्ठ नागरिक
- 3) भारताच्या राज्यघटनेचे शिल्पकार म्हणून कोणाला संबोधले जाते?
अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ब) महात्मा गांधी
क) जवाहरलाल नेहरू ड) यापैकी नाही
- 4) स्वच्छता ही ईश्वरभक्तीच्या पुढे आहे असे कोणी म्हटले?
अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ब) लोकमान्य टिळक
क) राजर्षी शाहू महाराज ड) महात्मा गांधी
- 5) कोल्हापूर संस्थानात सामाजिक सुधारणा कोणी सुरू केल्या?
अ) लोकमान्य टिळक ब) महात्मा फुले
क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ड) राजर्षी शाहू महाराज
- 6) पॅराऑलिम्पिक ही क्रीडा स्पर्धा कोणाशी संबंधित आहे?
अ) शेतकरी ब) दिव्यांग व्यक्ती
क) युवक ड) महिला

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

06

- अ) स्टँड अप इंडिया योजना.
- ब) भारतातील युवक कल्याण.
- क) महात्मा फुले यांचे समाज कल्याणातील योगदान.
- ड) महात्मा गांधींचे ग्रामस्वराज.

प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

06

अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकरांचे समाजकल्याणावरचे विचार.

प्र.4 विस्तृत उत्तरे प्रश्न. (कोणताही एक)

12

अ) भारतातील महिलांच्या कल्याणासाठी विविध योजनांचे वर्णन करा.

ब) गांधीजींची ग्रामस्वराज संकल्पना.

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Public Administration) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Social Welfare Administration in Maharashtra (230127104)

Day & Date: Wednesday, 22-05-2024
 Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternatives. 06

- 1) Satyashodhak Samaj was started by whom?
 - a) Rajarshi Shahu Maharaj
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Mahatma Phule
 - d) None of these
- 2) Beti Bachao Beti Padhao scheme is related to whom?
 - a) Youth
 - b) Girl Child
 - c) Divyang
 - d) Senior Citizens
- 3) Who is called as the architect of the India's Constitution?
 - a) Dr. B. R. Ambedkar
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Jawaharlal Nehru
 - d) None of these
- 4) Who said Cleanliness is next to Godliness?
 - a) Dr. B. R. Ambedkar
 - b) Lokmanya Tilak
 - c) Rajarshi Shahu Maharaj
 - d) Mahatma Gandhi
- 5) Who started social reforms in the Kolhapur princely state?
 - a) Lokmanya Tilak
 - b) Mahatma Phule
 - c) Dr. B. R. Ambedkar
 - d) Rajarshi Shahu Maharaj
- 6) Paraolympics is a sporting event related to whom?
 - a) Farmers
 - b) Divyang persons
 - c) Youth
 - d) Women

Q.2 Write Short Answers. (Any Two) 06

- a) Stand up India scheme.
- b) Youth welfare in India.
- c) Contributions of Mahatma Phule in welfare of the society.
- d) Gram Swaraj of Mahatma Gandhi.

Q.3 Write Short Answer. 06

- a) Dr. B. R. Ambedkar's views on social welfare.

Q.4 Broad Answers Question. (Any One) 12

- a) Describe different schemes for the welfare of women in India.
- b) Gandhiji's concept of Gram Swaraj.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Administrative Organization and its Principles (230127201)**

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 12
- 1) स्केलर साखळी ---- शी संबंधित आहे.
अ) समन्वय
ब) पदानुक्रम
क) नियंत्रणाचा कालावधी
ड) निर्णय घेणे
 - 2) शासकीय विभाग हे ---- चे वैशिष्ट्य आहे.
अ) लाइन एजन्सी
ब) स्टाफ एजन्सी
क) सहायक एजन्सी
ड) यापैकी काहीही नाही
 - 3) ---- ने निर्णय घेण्याची संकल्पना दिली.
अ) हेन्री फेयोल
ब) एफडब्ल्यू टेलर
क) हर्बर्ट सायमन
ड) यापैकी नाही
 - 4) ---- हे निवडून आलेले मुख्य कार्यकारी अधिकारी आहेत.
अ) मंत्री
ब) सचिव
क) खासदार
ड) यापैकी एकही नाही
 - 5) धोरण तयार करणे हे ---- चे कार्य आहे.
अ) प्रशासन
ब) संस्था
क) व्यवस्थापन
ड) यापैकी काहीही नाही
 - 6) ---- म्हणजे संस्थेच्या व्यक्ती आणि युनिट्समध्ये सहकार्य आणि सांघिक कार्य घडवून आणणे.
अ) समन्वय
ब) पदानुक्रम
क) नियंत्रणाचा कालावधी
ड) निर्णय घेणे
 - 7) ---- म्हणजे अधिकारी वैयक्तिकरित्या निर्देशित, नियंत्रण आणि देखरेख करू शकतील अशा अधीनस्थांची संख्या.
अ) समन्वय
ब) पदानुक्रम
क) नियंत्रणाचा कालावधी
ड) निर्णय घेणे
 - 8) ---- हे व्यक्ती, धन आणि साहित्य यांनी बनलेले आहे.
अ) प्रशासन
ब) संस्था
क) व्यवस्थापन
ड) यापैकी काहीही नाही

- 9) ——— हा कायमस्वरूपी मुख्य कार्यकारी असतो.
 अ) मंत्री ब) सचिव
 क) खासदार ड) यापैकी एकही नाही
- 10) संरक्षण मंत्रालयाची स्थापना ——— संस्थेच्या आधारावर करण्यात आली आहे.
 अ) ठिकाण ब) उद्देश
 क) व्यक्ती ड) प्रक्रिया
- 11) धोरण अंमलबजावणी हे ——— चे कार्य आहे.
 अ) प्रशासन ब) संघटना
 क) व्यवस्थापन ड) यापैकी काहीही नाही
- 12) 'प्रशासक' हा शब्द 'ॲड' आणि 'मिनिस्ट्रेअर' या दोन ——— शब्दांच्या संयोगातून तयार झाला आहे.
 अ) लॅटिन ब) जर्मन
 क) फ्रेंच ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) पदानुक्रमाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 ब) स्टाफ एजन्सीची संकल्पना स्पष्ट करा.
 क) प्रशासकीय संस्थेचा आधार म्हणून विभाग ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 ड) औपचारिक संस्था संकल्पना स्पष्ट करा.
 इ) स्पॅन ऑफ कंट्रोल संकल्पनावर एक टीप लिहा.
 ई) संघटनामध्ये निर्णय घेण्याचे महत्त्व.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) 12

- अ) समन्वय ही संकल्पना, त्याचे प्रकार आणि संघटनेचे तत्त्व म्हणून त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ब) योग्य उदाहरणे देऊन सार्वजनिक महामंडळाची संकल्पना आणि महत्त्व याविषयी सविस्तर चर्चा करा.
 क) मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे विविध प्रकार आणि कार्ये याची चर्चा करा.
 ड) योग्य उदाहरणे देत संघटना निर्मितीचा आधार म्हणून 4 P चा उल्लेख करा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 12

- अ) संघटना यातील निर्णय घेण्याचे महत्त्व आणि त्या प्रक्रियेचे तपशीलवार वर्णन करा.
 ब) मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे विविध प्रकार, कार्ये आणि वैशिष्ट्ये यांची चर्चा करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न. 12

संघटनात्मक रचनेतील योग्य उदाहरणांसह भारतीय संघटनेच्या विविध तत्त्वांची तपशीलवार चर्चा करा.

Seat
No.

M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Administrative Organization and its Principles (230127201)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

12

- 1) Scalar chain deals with _____.
 - a) Coordination
 - b) Hierarchy
 - c) Span of Control
 - d) Decision Making
- 2) Government Department is the feature of the _____.
 - a) Line Agency
 - b) Staff Agency
 - c) Auxilliary Agency
 - d) None of these
- 3) _____ gave the concept of Decision Making.
 - a) Henry Fayol
 - b) F.W.Taylor
 - c) Herbert Simon
 - d) None of these
- 4) _____ is an elected chief executive.
 - a) Minister
 - b) Secretary
 - c) Member of Parliament
 - d) None of these
- 5) Policy making is the function of _____.
 - a) Administration
 - b) Organisation
 - c) Management
 - d) None of these
- 6) _____ means bringing about cooperation & team work among the persons & units of a organisation.
 - a) Coordination
 - b) Hierarchy
 - c) Span of Control
 - d) Decision Making
- 7) _____ means the number of subordinates that an officer can personally direct, control & supervise
 - a) Coordination
 - b) Hierarchy
 - c) Span of Control
 - d) Decision Making
- 8) _____ is made up of men. money & materials.
 - a) Administration
 - b) Organisation
 - c) Management
 - d) None of these.
- 9) _____ is a permanent chief executive.
 - a) Minister
 - b) Secretary
 - c) Member of Parliament
 - d) None of these
- 10) Ministry of Defence is set up on the _____ basis of organisation.
 - a) Place
 - b) Purpose
 - c) Persons
 - d) Process
- 11) Policy Execution is the function of _____.
 - a) Administration
 - b) Organisation
 - c) Management
 - d) None of these.

- 12) The word 'administer' is derived from a combination of two _____ words
'ad' & 'ministrare'
- a) Latin
 - b) German
 - c) French
 - d) None of these

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 12

- a) Explain the concept of Hierarchy.
- b) Explain the concept of Staff Agency.
- c) Explain the Department as a basis of Administrative Organisation.
- d) Explain Formal Organisation.
- e) Write a note on Span of Control.
- f) Importance of decision making in an organisation.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- a) Explain the concept of Coordination, its types and its importance as a principle of Organization.
- b) Discuss in detail the concept and importance of Public Corporation giving suitable examples.
- c) Discuss the different types & functions of Chief Executive.
- d) Mention the 4 P' s as the basis of formation of Organization giving suitable examples.

Q.4 Answer the following question. (Any One) 12

- a) Describe in detail the importance & process of Decision making in an organization.

OR

- b) Discuss the different types, functions & qualities of Chief Executive.

Q.5 Answer the following. 12

Discuss in detail different Principles of Organization with suitable examples in the Indian organisational set up.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Government and Administration in Maharashtra (230127202)**

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) महाराष्ट्र राज्याची स्थापना ——— रोजी झाली.
अ) 15 ऑगस्ट 1947 ब) 26 जानेवारी 1950
क) 01 मे 1960 ड) 02 ऑक्टोबर 1955
- 2) ——— चे सदस्य अप्रत्यक्षपणे स्थानिक स्वराज्य संस्था, शिक्षक मतदारसंघ इत्यादींद्वारे निवडले जातात.
अ) राज्यसभा ब) ग्रामसभा
क) विधानसभा ड) विधान परिषद
- 3) विधानसभेचे कामकाज सुरळीत पार पाडण्यासाठी ——— जबाबदार असतात.
अ) सभापती ब) राज्याचे राज्यपाल
क) राज्याचे मुख्यमंत्री ड) यापैकी नाही
- 4) ——— हा राज्यातील सर्वोच्च नागरी सेवक अधिकारी आहे.
अ) विभागीय आयुक्त ब) मुख्य सचिव
क) पोलीस महासंचालक ड) यापैकी नाही
- 5) राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांची नियुक्ती ——— द्वारे केली जाते.
अ) भारताचे पंतप्रधान ब) राज्याचे राज्यपाल
क) भारताचे राष्ट्रपती ड) भारताचे गृहमंत्री
- 6) मुंबई उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायमूर्तीची नियुक्ती ——— द्वारे केली जाते.
अ) महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री ब) भारताचे सरन्यायाधीश
क) भारताचे पंतप्रधान ड) भारताचे राष्ट्रपती
- 7) महाराष्ट्र विधानसभेत ——— विधानसभेच्या जागा आहेत.
अ) 343 ब) 250
क) 288 ड) यापैकी काहीही नाही
- 8) ——— हे महाराष्ट्राचे पहिले मुख्यमंत्री होते.
अ) यशवंतराव चव्हाण ब) वसंतदादा पाटील
क) वसंतराव नाईक ड) वरीलपैकी काहीही नाही

- 9) मुख्यमंत्री आणि मंत्री मंडळ ——— ला जबाबदार असतात.
 अ) राज्याचे राज्यपाल
 ब) विधानसभा
 क) सभापती
 ड) विधान परिषद
- 10) राज्याच्या राज्यपालाची नियुक्ती ——— द्वारे केली जाते.
 अ) राज्याचे मुख्यमंत्री
 ब) भारताचे पंतप्रधान
 क) भारताचे राष्ट्रपती
 ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 11) मुंबई उच्च न्यायालयाकडे ——— असतात.
 अ) अपीलीय अधिकार
 ब) रिट अधिकार
 क) न्यायिक पुनरावलोकनाचे अधिकार
 ड) या सर्व
- 12) सहकार, समाजसेवा, कला, विज्ञान आणि साहित्य क्षेत्रातील योगदानासाठी राज्यपाल ——— सदस्यांची महाराष्ट्र विधान परिषदेवर नियुक्ती करतात.
 अ) 50
 ब) 30
 क) 12
 ड) वरीलपैकी काहीही नाही

प्र.2 लहान टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) मुख्यमंत्र्यांच्या कार्याची टीप लिहा.
 ब) विधानसभेचे सदस्य कसे निवडले जातात ते स्पष्ट करा.
 क) जिल्हा न्यायपालिकेत लोकन्यायालयाचे महत्त्व.
 ड) महाराष्ट्र राज्य सचिवालयाची कार्ये.
 इ) महाराष्ट्रातील राज्याच्या मुख्य सचिवांच्या भूमिकेचा उल्लेख करा.
 ई) महाराष्ट्राची विधान परिषद/विधान परिषद.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) मंत्रिमंडळ नियुक्तीच्या विशेष संदर्भात राज्याचे कामकाज व्यवस्थापित करण्यासाठी राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
 ब) राज्यपालांच्या वैधानिक अधिकारांच्या विशेष संदर्भात त्यांची भूमिका आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
 क) राज्य मंत्रिमंडळ आणि मुख्यमंत्री यांच्यावर उच्च न्यायालयाच्या नियंत्रणाचे तपशीलवार वर्णन करा.
 ड) अलीकडच्या काळात सभागृहातील सदस्यांच्या अपात्रतेबाबत महाराष्ट्र विधानसभेच्या अध्यक्षांच्या भूमिकेवर भाष्य करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

12

- अ) मुंबई उच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार आणि कार्ये तपशीलवार वर्णन करा.
 ब) महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीच्या इतिहासाची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे उत्तर द्या.

12

महाराष्ट्रातील विधानसभा आणि विधान परिषदेची भूमिका, रचना आणि कार्ये यांचे तपशीलवार वर्णन करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Government and Administration in Maharashtra (230127202)**

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

12

- 1) The state of Maharashtra was formed on _____.
a) 15th August 1947 b) 26th January 1950
c) 01st May 1960 d) 02nd October 1955
- 2) Members of _____ are indirectly elected by local bodies, teachers constituencies etc.
a) Rajya Sabha b) Gram Sabha
c) Vidhan Sabha d) Vidhan Parishad
- 3) _____ is responsible for the smooth conduct of the proceedings of the Vidhan Sabha.
a) Speaker b) Governor of a State
c) Chief Minister of a state d) None of these
- 4) _____ is the highest civil servant in the State.
a) Divisional Commissioner b) Chief Secretary
c) Director General of Police d) None of these
- 5) The Chief Minister of a state is appointed by _____.
a) Prime Minister of India b) Governor of a State
c) President of India d) Home Minister of India
- 6) The Chief Justice of Bombay High Court is appointed by _____.
a) Chief Minister of Maharashtra b) Chief Justice of India
c) Prime Minister of India d) President of India
- 7) The Maharashtra Vidhan Sabha has _____ assembly seats.
a) 343 b) 250
c) 288 d) None of these
- 8) _____ was the first Chief Minister of Maharashtra.
a) Yashwantrao Chavan b) Vasantdada Patil
c) Vasanttrao Naik d) None of the above
- 9) The Chief Minister & the Council of Ministers are responsible to _____.
a) Governor of the State b) Vidhan Sabha
c) Speaker d) Vidhan Parishad
- 10) The Governor of a state is appointed by _____.
a) The Chief Minister of State b) Prime Minister of India
c) President of India d) None of the above

- 11) The Bombay High Court has _____.
a) Appellate Powers b) Write Powers
c) Judicial Review Powers d) All of these
- 12) The Governor appoints _____ members to Maharashtra Vidhan Parishad for their contribution in Cooperatives, Social Service, Arts, Science & Literature field.
a) 50 b) 30
c) 12 d) None of the Above

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) 12

- a) Write a note on the functions of Chief Minister.
- b) Explain how the members of Vidhan Sabha are elected.
- c) Importance of Loknyayalay in District Judiciary.
- d) Functions of Maharashtra State Secretariat.
- e) Mention the role of State Chief Secretary in Maharashtra.
- f) Legislative Council/ Vidhan Parishad of Maharashtra.

Q.3 Answer the following Question. (Any Two) 12

- a) Discuss the role of State Chief Minister in managing the affairs of the state with special reference to appointment of Council of Ministers.
- b) Discuss the role & functions of Governor with special reference to his legislative powers.
- c) Describe in detail the control of High Court on the state council of Ministers & Chief Minister i.e the executive giving suitable examples.
- d) Comment on the role of Speaker of Maharashtra Vidhan Sabha in the disqualification of members of the House in recent times.

Q.4 Answer the following question. (Any One) 12

- a) Explain in detail the composition, powers and functions of Bombay High Court.

OR

- b) Discuss in detail the history of formation of the state of Maharashtra.

Q.5 Answer the following Question. 12

Describe in detail the role, structure and functions of Vidhan Sabha & Vidhan Parishad in Maharashtra.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Rural Local Self-Government in India (230127203)**

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) महाराष्ट्रात खालीलपैकी ग्रामीण स्थानिक शासन व्यवस्था अस्तित्वात आहे.
अ) द्वितीस्तरीय व्यवस्था ब) एकस्तरीय व्यवस्था
क) त्रिस्तरीय व्यवस्था ड) चारस्तरीय व्यवस्था
- 2) 73 व्या घटनादुरुस्तीनुसार सर्व राज्यातील पंचायतीचा कार्यकाळ आहे.
अ) सहा वर्ष ब) पाच वर्ष
क) तीन वर्ष ड) चार वर्ष
- 3) खालीलपैकी कोणती समिती पंचायतीला घटनात्मक मान्यता देण्याची मागणी करणारी पहिली समिती होती.
अ) अशोक मेहता समिती ब) संधानम समिती
क) जी. व्ही. के राव समिती ड) बलवंतराँय मेहता समिती
- 4) ——— शासन हे सर्वसामान्यांच्या सर्वात जवळचे शासन आहे.
अ) स्थानिक ब) केंद्र
क) राज्य ड) प्रांतीय
- 5) कोणत्या समितीच्या शिफारशीनुसार महाराष्ट्रात पंचायतराज व्यवस्था सुरु झाली.
अ) बलवंतराँय मेहता समिती ब) अशोक मेहता समिती
क) डी. पी. डी समिती ड) वसंतराव नाईक समिती
- 6) 73 व्या घटनादुरुस्ती कायदा कोणत्या वर्षी लागू करण्यात आला.
अ) 1990 ब) 1993
क) 1998 ड) 2002
- 7) 2 ऑक्टोबर 1959 रोजी पंचायतराज प्रणाली स्विकारणारे देशातील पहिले राज्य होते.
अ) आंध्र प्रदेश ब) बिहार
क) राज्यस्थान ड) महाराष्ट्र
- 8) जिल्हा परिषदेचे खालीलपैकी कोणते कार्य आहे.
अ) शैक्षणिक ब) आरोग्य
क) समाज कल्याण ड) वरिल पैकी सर्व

- 9) खालीलपैकी कोणती संस्था ग्रामीण स्थानिक सरकारची संस्था नाही?
अ) महानगरपालिका ब) पंचायत
क) जिल्हा परिषद ड) ग्रामसभा
- 10) सामुदायिक विकास कार्यक्रम — वर्षी सुरु झाला.
अ) 1951 ब) 1952
क) 1955 ड) 1959
- 11) 73 वी घटनादुरुस्ती अधिनियम 1993 अंतर्गत खालील तरतुदी करण्यात आल्या.
अ) महिला आरक्षण ब) राज्य निर्वाचन आयोग
क) राज्य वित्त आयोग ड) वरीलपैकी सर्व
- 12) ग्रामसेवकाची नेमणुक कोण करते?
अ) जिल्हाधिकारी ब) अध्यक्ष
क) मुख्य कार्यकारी अधिकारी ड) तहसिलदार

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) स्थानिक शासनाचा अर्थ व व्याख्या स्पष्ट करा.
ब) बलवंतरॉय मेहता समितीच्या शिफारशी सांगा.
क) 73 व्या घटना दुरुस्तीवर टीप लिहा.
ड) जिल्हा परिषदेचे कार्ये विशद करा.
ई) वसंतराव नाईक समितीच्या शिफारशी स्पष्ट करा.
फ) ग्रामपंचायतीवर टीप लिहा.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) स्थानिक शासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) सामुदायिक विकास कार्यक्रमावर टीप लिहा.
क) 73 व्या घटनादुरुस्ती कायद्याचे परिणाम विशद करा.
ड) पंचायत समितीचे कार्ये लिहा.

प्र.4 विस्तृत उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

12

- अ) पंचायतराज संस्थेची उत्क्रांतीचे विस्तृत वर्णन करा.
ब) जिल्हा परिषदेची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे विस्तृत उत्तर लिहा.

12

- स्थानिक शासनाचा अर्थ आणि महत्त्व यावर चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Rural Local Self-Government in India (230127203)**

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.**12**

- 1) Which of the following Rural Local Government system exist in Maharashtra.
 - a) Two- tier system
 - b) One -tier system
 - c) Three -tier system
 - d) Four- tier system
- 2) According to 73rd Amendment the Tenure of Panchayats in all states is:
 - a) Six years
 - b) Five years
 - c) Three years
 - d) Four years
- 3) Which one of the following was the first committee to demand constitutional Recognition for panchayat.
 - a) Ashok Mehta Committee
 - b) Santhanam Committee
 - c) G. V. K Rao Committee
 - d) Balwant Rai Mehta Committee
- 4) _____ Government is about the Government closest to the common people.
 - a) Local
 - b) Union
 - c) State
 - d) Provincial
- 5) As per the Recommendation of which committee Panchayat Raj system was started in Maharashtra.
 - a) Balwantrai Mehata Committee
 - b) Ashok Mehta Committee
 - c) DPD Committee
 - d) Vasant Rao Naik Committee
- 6) In Which year the 73rd constitutional Amendment Act was enacted?
 - a) 1990
 - b) 1993
 - c) 1998
 - d) 2002
- 7) The first state in the country to adopt the Panchayat Raj system on 2 October 1959 was: _____.
 - a) Andhra Pradesh
 - b) Bihar
 - c) Rajasthan
 - d) Maharashtra
- 8) Which of the following function of Zila Parishad.
 - a) Educational
 - b) Health
 - c) Social Welfare
 - d) All of the above
- 9) Which of the following is not an Institution of Rural Local Government?
 - a) Municipal Corporation
 - b) Panchayat
 - c) Zila Parishad
 - d) Gram Sabha
- 10) Community Development programe started in the year _____.
 - a) 1951
 - b) 1952
 - c) 1955
 - d) 1960

- 11) The following provisions were made under the 73rd constitutional Amendment Act 1993.
a) Women Reservation	b) State Election Commission
c) State Finance Commission	d) All of the above
- 12) Who appoints Gramsevek?
a) Collector	b) President
c) Chief Executive Officer	d) Tahsildar

Q.2 Write Short Answer. (Any Four) 12

- Explain the meaning Definition of Local Government.
- State the Balwantrai Mehata committee Recommendations.
- Write a note on 73rd constitutional Amendment.
- Elucidate the functions of Zila Parishad.
- Explain the Recommendation of Vasantrya Naik Committee.
- Write a note on Grampanchayat.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- Explain the features of Local Government.
- Write a note on community Development Programme.
- Elucidate the Impact of 73rd constitutional Amendment Act.
- Write the functions of Panchayat Samiti.

Q.4 Broad Answer Question. (Any One) 12

- Elaborate the Evolution of Panchyat Raj Institution.
- OR**
- Explain the composition & functions of Zila Parishad.

Q.5 Broad Answer Question. 12

Discuss on the meaning & Importance of Local Government.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
District Administration (230127204)**

Day & Date: Thursday, 16-05-2024
Time: 11:00 AM To 12:30 PM

Max. Marks: 30

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

06

- 1) 73 वी घटनादुरुस्ती ---- शी संबंधित आहे.
अ) भारताचे राष्ट्रपती
ब) भारतातील ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था
क) मुख्यमंत्री
ड) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय
- 2) ---- हे जिल्हयातील मुख्य न्यायिक अधिकारी असतात.
अ) पोलिस अधिक्षक
ब) जिल्हाधिकारी
क) तहसीलदार
ड) जिल्हा न्यायाधीश
- 3) ---- हे जिल्हा प्रशासनाचे प्रमुख असतात.
अ) जिल्हा न्यायाधीश
ब) तहसीलदार
क) जिल्हाधिकारी
ड) यापैकी नाही
- 4) ---- हा भारतातील त्रिस्तरीय ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्थांचा मधला स्तर आहे.
अ) जिल्हा परिषद
ब) ग्रामपंचायत
क) पंचायत समिती
ड) यापैकी नाही
- 5) 73 वी घटनादुरुस्ती कायदा ---- या वर्षी लागू करण्यात आला.
अ) 1994
ब) 1989
क) 1969
ड) 1976
- 6) ---- हे गावातील मुख्य महसूल अधिकारी असतात.
अ) ग्रामसेवक
ब) तलाठी
क) तहसीलदार
ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

06

- अ) लोकन्यायालय
- ब) तहसीलदार
- क) जिल्हा प्रशासनाचे विविध घटक.
- ड) गावातील तलाठ्याची भूमिका

- प्र.3** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **06**
- अ) कायदा व सुव्यवस्था राखण्यासाठी जिल्हयातील विविध घटक आणि संस्थांनी बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.
- ब) जिल्हयातील महसूल प्रशासन स्पष्ट करा.
- प्र.4** खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **12**
- जिल्हयातील जिल्हयाधिकाऱ्यांची भूमिका, कार्ये आणि कर्तव्ये याचे तपशीलवार वर्णन करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Public Administration) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
District Administration (230127204)**

Day & Date: Thursday, 16-05-2024
Time: 11:00 AM To 12:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

06

- 1) 73rd Constitutional Amendment deals with _____.
a) President of India
b) Rural local self government in India
c) The Chief Minister
d) Supreme Court of India
- 2) _____ is the chief judicial officer in the district.
a) Superintendent of Police b) District Collector
c) Tehsildar d) District Judge
- 3) _____ is the kingpin of District Administration.
a) District Judge b) Tehsildar
c) District Collector d) None of these
- 4) _____ is the middle tier of three tier rural local self government in India.
a) Zilla Parishad b) Gram Panchayat
c) Panchayat Samiti d) None of these
- 5) The 73rd Constitutional Amendment Act was implemented in the year _____.
a) 1994 b) 1989
c) 1969 d) 1976
- 6) _____ is the chief revenue officer in a village.
a) Gram Sevak b) Talathi
c) Tehsildar d) None of these

Q.2 Write short answers (Any Three)

06

- a) Loknyayalay
- b) Tehsildar
- c) Elements of District Administration.
- d) Role of Talathi in a village.

Q.3 Answer the following questions (Any One)

06

- a) Discuss the role played by different actors & agencies in the District in maintaining law & order.
- b) Explain the revenue administration in the District.

Q.4 Answer the following question

12

Describe in detail the role, functions & duties of a District Collector in the District.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Public Administration (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April-2024
Human Resource Administration (230127206)**

Day & Date: Saturday, 18-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) मानव संसाधन प्रशासन ——— अभ्यास करते.
अ) राजकारण आणि अर्थशास्त्र
ब) विकास
क) संस्थेमध्ये काम करणाऱ्या व्यक्ती
ड) संस्थेचे वित्त
- 2) ——— ही केंद्र सरकारसाठी गट अ आणि गट ब अधिकाऱ्यांच्या भरतीसाठी केंद्रीय एजन्सी आहे.
अ) आयबीपीएस
ब) शॉर्ट सर्व्हिस कमिशन
क) संघ लोक सेवा आयोग
ड) राज्य लोक सेवा आयोग
- 3) सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालयांमध्ये पदोन्नतीचे ——— तत्त्व पाळले जाते.
अ) ज्येष्ठता
ब) गुणवत्ता
क) ज्येष्ठता-सह-मेरिट
ड) यापैकी नाही
- 4) भारतीय प्रशासकीय सेवा (IAS) अधिकाऱ्यांचे प्रशिक्षण ——— येथे आयोजित केले जाते.
अ) नवी दिल्ली
ब) कोलकाता
क) मसुरी
ड) यापैकी नाही
- 5) ADMINISTRATION हा शब्द लॅटिन शब्द "ad" आणि "ministrare" चा अर्थ ——— पासून आला आहे.
अ) काम करणे
ब) सेवा करणे
क) आदेश देणे
ड) तक्रार करणे
- 6) महाराष्ट्रातील उपजिल्हाधिकाऱ्यांचे प्रशिक्षण ——— येथे आयोजित केले जाते.
अ) नागपूर
ब) यशदा पुणे
क) नाशिक
ड) यापैकी नाही
- 7) लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन अकादमी ——— येथे आहे.
अ) मसुरी
ब) पुणे
क) कोलकाता
ड) यापैकी नाही

- 8) ——— हे भरतीचे महत्त्वाचे तत्व आहे.
 अ) गुणवत्ता ब) धोरण तयार करणे
 क) पेन्शन ड) पगार
- 9) सरदार वल्लभभाई पटेल राष्ट्रीय पोलिस अकादमी ——— येथे आहे.
 अ) पुणे ब) सोलापूर
 क) हैदराबाद ड) नवी दिल्ली
- 10) ——— हे केंद्र सरकारमधील कर्मचारी भरतीचे मुख्य मंत्रालय आहे.
 अ) गृह मंत्रालय
 ब) पंतप्रधान कार्यालय (PMO)
 क) कार्मिक, सार्वजनिक तक्रार आणि पेन्शन मंत्रालय
 ड) केंद्रीय सचिवालय
- 11) अंतर्गत भरतीला ——— असेही म्हणतात.
 अ) पदोन्नती ब) निवृत्ती
 क) बदली ड) प्रतिनियुक्ती
- 12) यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन अकादमी यशदा ——— येथे आहे.
 अ) नागपूर ब) पुणे
 क) हैदराबाद ड) यापैकी नाही

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) मानव संसाधन प्रशासनाचा अर्थ स्पष्ट करा.
 ब) मानव संसाधन प्रशासनात वेतन, पेन्शनचे महत्त्व.
 क) यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन अकादमी यशदा वर एक टीप लिहा.
 ड) मानव संसाधन प्रशासनातील पदोन्नतीचे महत्त्व.
 ई) प्रशिक्षणाच्या महत्त्वावर एक टीप लिहा.
 फ) भरतीमध्ये गुणवत्तेला महत्त्व.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) सरदार वल्लभभाई पटेल राष्ट्रीय पोलिस अकादमी.
 ब) मानव संसाधन नियोजन प्रक्रियेची सविस्तर चर्चा करा.
 क) प्रत्यक्ष भरती आणि अप्रत्यक्ष भरती यातील फरक करा.
 ड) लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन अकादमीच्या भूमिकेचा उल्लेख करा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

12

- अ) भारतातील विविध प्रशिक्षण संस्थांनी बजावलेले महत्त्व आणि भूमिका याची तपशीलवार वर्णन करा.
 ब) मानव संसाधन प्रशासनातील केंद्र आणि राज्य स्तरावरील विविध संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

12

मानव संसाधन प्रशासन प्रस्थापित करण्यासाठी भारतातील भरती प्रक्रिया आणि त्याचे महत्त्व तपशीलवार स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Public Administration (Semester - II) (New) (NEP CBCS))
Examination: March/April-2024
Human Resource Administration (230127206)

Day & Date: Saturday, 18-05-2024
 Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

12

- 1) Human Resource Administration deals with _____.
 a) Politics and economics
 b) Development
 c) Persons working within an Organisation
 d) Finances of Organisation
- 2) _____ is the central agency for recruitment of Group A & Group B Officers for Central Government _____.
 a) IBPS
 b) Short Service Commission
 c) Union Public Service Commission
 d) State Public Service Commission
- 3) _____ principle of promotion is followed in Supreme Court & High Courts.
 a) Seniority
 b) Merit
 c) Seniority-cum-Merit
 d) None of these
- 4) The training of Indian Administrative Service (IAS) officers is held at _____.
 a) New Delhi
 b) Kolkata
 c) Mussorie
 d) None of these
- 5) The word ADMINISTRATION is derived from Latin words "ad" and "ministrare" means _____.
 a) To work
 b) To serve
 c) To order
 d) To complain
- 6) Training of Deputy Collectors in Maharashtra is held at _____.
 a) Nagpur
 b) YASHADA Pune
 c) Nashik
 d) None of these
- 7) Lal Bahadur Shastri National Academy of Administrations located in _____.
 a) Mussorie
 b) Pune
 c) Kolkata
 d) None of these
- 8) _____ is an important principle of recruitment.
 a) Merit
 b) Policy Making
 c) Pension
 d) Salary

- 9) Sardar Vallabhbhai Patel National Police Academy is located in _____.
a) Pune
b) Solapur
c) Hyderabad
d) New Delhi
- 10) _____ is the nodal ministry for recruitment of Personnel at the Central Government.
a) Ministry of Home Affairs
b) Prime Ministers Office (PMO)
c) Ministry of Personnel, Public Grievances & Pensions
d) Central Secretariat
- 11) Recruitment from within is also called _____.
a) Promotion
b) Retirement
c) Transfer
d) Deputation
- 12) Yashwantrao Chavan Academy of Development Administration YASHADA is located in _____.
a) Nagpur
b) Pune
c) Hyderabad
d) None of these

Q.2 Write Short Answer. (Any Four)**12**

- a) Explain the meaning of Human Resource Administration.
b) Importance of pay, pension in Human Resource Administration.
c) Write a note on Yashwantrao Chavan Academy of Development Administration YASHADA.
d) Importance of Promotion in Human Resource Administration.
e) Write a note on importance of Training.
f) Importance of merit in recruitment.

Q.3 Answer the following Questions. (Any Two)**12**

- a) Sardar Vallabhbhai Patel National Police Academy.
b) Discuss in detail the process of Human Resource Planning.
c) Differentiate between direct recruitment & indirect recruitment.
d) Mention the role of Lal Bahadur Shastri National Academy of Administration.

Q.4 Answer the following Question. (Any One)**12**

- a) Describe in detail the importance & role played by different training institutes in India.

OR

- b) Discuss the role of different organisations both at the central and state level in Human Resource Administration.

Q.5 Answer the following Question.**12**

Explain in detail the process of recruitment & its importance in India in managing Human Resource Administration.